

Lekce 2

Odpuštění

Nenávidím tě a nikdy ti neodpustím,“ křičela po hádce náctiletá dívka na svou matku. Její máma se rozhodla přestěhovat do jiného města, což znamenalo změnu školy, sousedů, přátel a dobře známého prostředí. Nevyřešený hněv ovládal obě, matku i dceru.

„On mě znásilnil a zničil mi život. Nikdy mu to nedokážu odpustit!“ vypovídala žena o té hrozně noci a odporných událostech před porotou v soudní síni. Ještě stále procházela psychickým traumatem, cítila se ohroženě, nejistě a nedůvěřovala mužům.

„Zabil jsem muže v opilecké zuřivosti. Jak bych si mohl odpustit? Zasloužím si zemřít,“ líčil muž ve vězeňské cele své jednání, které skončilo smrtí druhého muže – manžela a otce tří dětí. Manželka a děti odsouzeného s ním nechtěly mít nic společného. Co mají tito a mnoho dalších lidí po celém světě společného? Bylo jim ublíženo nebo ublížili někomu jinému. Prožívají silný pocit ztráty, vzteku, rozhořčení, studu a lítosti. Třeba i ty máš své vlastní bolestivé zkušenosti a potřebuješ někomu odpustit, nebo aby ti bylo odpuštěno. Denně se musíme rozhodovat, jak se chovat k těm, kteří nás zranili, nebo k těm, kterým jsme ublížili my. Odpuštění začíná u Boha a je základním kamenem naší křesťanské víry. Bůh nám skrze Ježíšovu smrt nabízí dar – dokonalé odpuštění, nehledě na to, čeho jsme se dopustili. A pro mnoho lidí není odpuštění vůbec jednoduché – přátelé se rozcházejí v hněvu, manželství končí rozvody, děti žijí odděleně od svých rodičů, sourozenci bojují proti sobě. Spory propukají i mezi lidmi v církvi. Lidé odmítají odpustit, a proto zůstávají v hněvu, zahořklosti a pocitu neštěstí. Neodpuštění může zničit přátelství lidí na několik let. Po tak dlouhé době mnozí častokrát zapomenou, co bylo příčinou jejich neshody, ale pamatují si, že je to zranilo, a proto zůstávají v neodpuštění. A tak léta, která mohla být časem růstu a krásných vztahů, jsou promarněna a ta tam.

Apoštol Petr se jednou zeptal Ježíše: „Pane, kolikrát mám odpustit svému bratru, když proti mně zhřeší? Snad až sedmkrát?“ (Matouš 18,21). V té době se učilo, že se hříšníkovi může odpustit až třikrát. Petr si musel myslet, jak není velkorysý, když nabízí odpustit až sedmkrát. Na to Ježíš Petrovi odpověděl: „Pravím ti, ne sedmkrát, ale až sedmdesátkrát sedmkrát.“ (v. 22) Ježíš představil koncept odpuštění tolikrát, kolikrát je jen třeba – bez limitu. Jeden křesťanský poradce řekl: „Odpuštění zbavuje provinilce pocitu viny a studu a osvobozuje od hněvu.“ Je to akt vůle, který přináší nádhernou svobodu. Odpouštění umožňuje těm, kteří jsou ve sporu, jít dál a prožívat Boží požehnání namísto hořkosti a přetrvávající sklíčenosti. Kéž by ses i ty rozhodl odpustit.

OSNOVA

Boží přirozenost odpouštět
Usilovat o odpuštění
Odpouštět druhým
Odpouštět sám sobě
Tvá zodpovědnost

CÍLE

1. Popsat Boží přirozenost odpouštět.
2. Vysvětlit jak dojít odpuštění.
3. Vysvětlit, proč je důležité odpouštět druhým lidem.
4. Probrat, proč je důležité odpustit sám sobě.
5. Popsat, jakou máš zodpovědnost vůči těm, kterým jsi ublížil/a.

Boží přirozenost odpouštět

Cíl 1: Popiš Boží přirozenost odpouštět

Žena přistižená při cizoložství

Jednou, když Ježíš vyučoval, přivedlo několik náboženských vůdců ženu, která byla přistižena při cizoložství. Přivedli ji k Ježíši a zeptali se ho, jak by s ní měli naložit. Připomněli mu Mojžíšova slova, podle kterých by ženu měli nechat ukamenovat. Jejich cílem bylo donutit Ježíše říct něco, co by mohli později použít proti němu.

Ježíš se však místo odpovědi jednoduše sklonil a začal psát po zemi. Po chvíli se zvedl a řekl: „Kdo z vás je bez hříchu, první hod' na ni kamenem!“ (Jan 8,2-11)

Je pravděpodobné, že Ježíš psal na zem hříchy těchto náboženských vůdců, kteří se prohřešili proti Bohu a Mojžíšovu zákonu, jímž se snažili odsoudit ženu za její cizoložství. Po tomto prohlášení se Ježíš znovu sklonil a psal po zemi. „Když to uslyšeli, vytráceli se jeden po druhém, starší nejprve, až zůstal sám s tou ženou, která stála před ním.“ (verš 9) Ježíš se ženy zeptal: „Ženo, kde jsou ti, kdo na tebe žalovali? Nikdo tě neodsoudil?“ Ona řekla: „Nikdo, Pane.“ Ježíš řekl: „Ani já tě neodsuzuji. Jdi a už nehřeš!“ (verš 10–11)

Tato pasáž z Jana 7,53–8,11 není zaznamenána v prvních rukopisech. Najdeme ji ovšem téměř ve všech překladech Nového zákona, který bere ohled na pozdější rukopisy a obecné přijetí této pasáže, která je v souladu s učením a charakterem Ježíše Krista.

I když žena spáchala těžký hřích, Ježíš jí ochotně nabídl odpuštění. Neodsoudil ji tak jako židovští vůdcové. Ježíš jí dal milost, a umožnil jí tak nový začátek. Žalmista píše: „Neboť ty jsi, Panovníku, dobrý a nabízíš odpuštění; ke všem, kdo tě volají, jsi nejvyšší milosrdný.“ (Žalm 86,5)

Hříšná žena, která pomazala Ježíše

Jednoho dne do domu farizeje, u kterého byl Ježíš právě na návštěvě, vstoupila odvážně žena. Stála za Ježíšem a slzy jí stékaly po tváři, protože žila hříšným životem. Byla nejspíš prostitutkou. Pravděpodobně zaslechla Ježíše vyučovat, ještě než za ním přišla, a toužila začít nový život. Ježíš zasáhl její srdce a ona mu chtěla vyjádřit vděčnost. (Lukáš 7,36–37)

Tato žena začala skrápět Ježíšovy nohy slzami a utírala je svými vlasy. V této době nosily rozpuštěné vlasy pouze prostitutky, zatímco slušné ženy si zakrývaly vlasy šátkem. Když žena osušila jeho nohy svými vlasy, potřela je vonnou masťou. Když to farizeus uviděl, řekl si: „Kdyby to byl prorok, věděl by, co je to za ženu, která se ho dotýká. Copak neví, jaká je to hříšnice?!“ (Lukáš 7,39; B21) Pravdou ale je, že Ježíš moc dobře věděl, co to je za ženu, a přesto ji nezastavil a nezabránil jí umývat jeho nohy. Ježíš poukázal na to, že tato opovrhovaná žena udělala pro Ježíše to, co jeho hostitel, významný muž, neudělal.

Ježíš svému hostiteli řekl podobenství: „Jistý věřitel měl dva dlužníky. Jeden dlužil pět set denárů a druhý padesát. Když ale neměli čím zaplatit, oběma odpustil. Pověz mi, který z nich ho bude mít raději?“ (verš 41–42; B21) Odpověď byla jasná – ten, kterému víc odpustil, ho bude mít raději a bude mu hodně vděčný. Ježíš mu dále řekl, že hostitel mu nenabídl vodu na nohy, nepolíbil ho a nepomazal jeho hlavu olejem. Ale tato žena umyla jeho nohy svými slzami a vytřela je svými vlasy, nepřestávala líbat jeho nohy a pomazala jeho hlavu vonným olejem.

Ježíš jí řekl, že je jí odpuštěno, protože hodně miluje. Zdá se, že žena neměla příležitost ukázat, jak moc je vděčná za svobodu od tohoto břemene hříchu. Šimon, ačkoli rozuměl Božímu zákonu, neporozuměl Boží přirozenosti – nepodmíněné lásce. Odpuštění je Boží přirozeností. Bůh nemá potěšení dívat se na lidi, kteří žijí v hříchu. Potřebujeme si uvědomit, že Bůh je ochotný nám odpustit. Boží schopnost nám odpustit je větší než naše schopnost hřešit. I dnes si můžeme představit Ježíše, jak dychtivě čeká, aby mohl odpovědět těm, kdo k němu volají: „Prosím, odpusť mi!“

Usilovat o odpuštění

Cíl 2: Vysvětlí jak dojít odpuštění.

Slyšel jsem mnoho lidí říkat: „Vůbec nevíš, co všechno jsem udělal. Bůh mi nemůže nikdy odpustit!“ Takovými slovy zpochybňujeme Boží schopnost učinit to, co je jeho přirozeností. Nikdy nesmíme zapomenout, že Ježíš přišel na svět, aby hledal a zachránil, co bylo ztracené. (Lukáš 19,10; B21) Existují taková náboženství, která od svých členů vyžadují vykonávání určitých skutků, aby mohli získat odpuštění. Jen pár příkladů za ostatní: rituální koupel ve špinavé vodě, polévání se kravskou močí, denní přeříkávání předepsaných modliteb, opětovné vykonávání zpovědi a podnikání dlouhých pouťí na rukou a kolenou.

Lidé doufají, že těmito skutky udělají dojem na své bohy a přimějí je k odpuštění. Taková víra ovšem neposkytuje žádnou jistotu. Výsledkem je, že se lidé opakovaně sebeponižují a činí pokání denně, měsíčně, každoročně.

V čem je rozdíl pro křesťany? Musíme jít také do Jeruzaléma a modlit se u Zdi nářků? Musíme podniknout náboženskou pouť

do odlehlých míst? Musíme sami sebe mrskat, nořit se do špinavé vody nebo odříkávat nějaké speciální modlitby? Ne!

Přečti si podobenství o marnotratném synu v Lukáši 15. kapitole. Příběh vypráví o mladším synu, který si vyžádal svůj podíl dědictví, opustil dům svého otce a všechny peníze prohýřil ve vzdálených zemích. Vedl nevázaný život a denně žil v potěšení z naplňování svých tělesných tužeb. Brzy utratil všechny své peníze a stal se tak nuzným, že si našel práci ve vepřině, kde jedl stejné jídlo s vepři. Po nějaké době šel do sebe a řekl si, že bude lepší, když se vrátí domů, dozná se svému otci ke všem špatným věcem, kterých se dopustil, a snad bude moci pracovat na otcově farmě jako nádeník.

Není pochyb, že tento mladík hodně zhřešil. Jednal se svým otcem bez jakékoli úcty a nepostaral se o vlastnictví, které mu otec daroval. Ačkoli si mohl utratit své dědictví, jak chtěl, prohýřil vše, co jinak mohl investovat do své budoucnosti, do svých dětí a vnoučat. Žil pouze okamžikem a ztratil vše. Byl ochotný dělat i tu nejpohrdanější práci, kterou si Žid může představit – krmit prasata. Naštěstí si uvědomil bezvýchodnost situace, ve které byl. Jeho jediným východiskem bylo litovat toho, co udělal, a vrátit se domů. A pak se stalo něco úžasného: „Když ještě byl daleko, otec ho spatřil a hnut lítostí běžel k němu, objal ho a políbil.“ (Lukáš 15,20) I přesto řekl tento mladík svému otci: „Otče, zhřešil jsem proti nebi i vůči tobě. Nejsem už hoden nazývat se tvým synem.“ (Lukáš 15,21) Ačkoli jeho syn chtěl být zaměstnán jako pouhý nádeník, šťastný otec připravil hostinu a obnovil jeho synovství.

Uchováváš si ve svém životě hříchy? Uvažuješ nad tím, jestli ti Bůh odpustí a obnoví tvé synovství? Ať jsi třeba ještě nikdy nedal svůj život Ježíši, nebo jsi věřící, ale žiješ v hříchu, věř, že máš naději! V 1. Janově listu 1,9 je psáno: Když ale své hříchy vyznáváme, Bůh je věrný a spravedlivý – odpustí nám naše hříchy a očistí nás od každé nepravosti. (B21) Znevažování sebe sama, nekonečné vyznávání, fyzická bolest a osobní ponižování nepřináší žádné odpuštění hříchů.

Proč déle čekat na život ve svobodě a odpuštění? Vyznej se Bohu nyní a nech se Bohem očistit! Vyznej Bohu: „Proti tobě, tobě samému, jsem zhřešil, před tvýma očima jsem se zla dopustil!“ (Žalm 51,6; B21) Bůh nebude dlouho čekat, obejmě tě svou milující náručí a odpustí ti. Na nic nečekej, udělej to hned. Jednoduchá modlitba „Otče, odpusť mi“ je skvělým začátkem. Zkus to nyní!

Odpouštět druhým

Cíl 3: Vyvětlit, proč je důležité odpouštět druhým lidem

Anglický generál James Edward Oglethorpe, který založil americkou kolonii v Georgii, mluvil jednoho dne se známým kazatelem Johnem Wesleyem a řekl: „Nikdy neodpustím!” Wesley mu odpověděl, „Potom doufám, pane, že jste nikdy nezhřešil.“ Oglethorpeův postoj není příkladem pro křesťany. Jestliže jsme přijali Boží odpuštění, musíme projevovat lásku a odpuštění i ostatním, a to bez ohledu na to, jak nehodní či nezasluhující se nám mohou zdát. Když odpuštíme druhým lidem, dokazujeme tím, že naše víra v Krista je ryzí a naše srdce změněno. Štěpán, jeden z prvních učedníků Ježíše, byl zatčen nepřátelskými Židy, protože konal velké divy a zázraky (viz Skutky 6,8–11). Štěpán na svou obhajobu popsal zázraky, které Bůh konal, jeho věrnost lidu a neposlušnost Izraelitů. Židé, usvědčení těmito slovy, vyhnali Štěpána ven z města, kde ho ukamenovali. Předtím, než Štěpán zemřel, hlasitě zvolal: „Nepočítej jim tento hřích, Pane!“ (Skutky 7,60; B21) Tím, že Štěpán prosil o odpuštění hříchů pro ty, kteří ho kamenovali, ochránil své srdce před hněvem a rozhořčením. Následoval tak příklad Ježíše Krista, který se modlil, když umíral na kříži: „Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co dělají!“ (Lukáš 23,34; B21)

Dokážeš si tohle představit? Dva muži, Ježíš, syn Boží, a Štěpán. Oba kázali Boží pravdu, činili zázraky, viděli uzdravení a spasení mnoha mužů i žen – činili Boží vůli. A i přesto zemřeli krutou smrtí. Byli nespravedlivě obžalováni, odsouzeni a zabiti. Ale oba dokázali mít soucit pro své žalobce a odpustit jim. Je někdo ve tvém životě, kdo ti ublížil? Porovnej toto ublížení s tím, čím si prošli Ježíš se Štěpánem. Je tvé srdce ochotné odpustit, tak jako srdce Štěpána a Ježíše?

Bůh očekává, že i my budeme ochotni odpouštět. Ježíš jasně řekl: „Ale když lidem jejich prohřešky neodpustíte, neodpustí ani váš Otec vaše prohřešky vám. (Matouš 6,15; B21) Jinými slovy, jestliže budeš neustále odmítat někomu odpustit, ohrožuješ tím své místo v Božím království. Víš o někom, komu potřebuješ odpustit? Udělej to dnes, odpusť těm, které ti Duch svatý položí na srdce. Zavolej nebo napiš těmto lidem dnes.

Odpouštět sám sobě

Cíl 4: Diskutujte o tom, proč je důležité odpustit sám sobě.

Chlapec a jeho mladší sestřička hráli na babu. Honili se kolem židle a smáli se. Když holčička náhle přestala běhat, běžel klučina ke své těhotné mamince a plakal: „Mami, ségra si se mnou už nechce hrát!“ Matka běžela rychle k dceři, a když ji zvedala ze země, malá dívka naposledy vydechla. Později se ukázalo, že se dívka dotkla obnaženého drátu z lampy. Elektrický proud proudící tímto drátem ji zabil. Kdo může za smrt holčičky? Její bratr, její matka nebo ona sama? Nebo snad Bůh?

Nešťastná matka by mohla strávit roky obviňováním sebe samé a Boha za smrt své malé holčičky. Neustále by se mohla ptát: „Měla jsem na ni dávat větší pozor? Jak jsem mohla vědět o té lampě a drátu? Jak mohl Bůh takovou věc dopustit?“

Odpustit si je pro nás někdy tím nejtěžším úkolem. Můžeme si říkat, že jsme měli vědět to či ono, dávat větší pozor nebo udělat něco jinak. Obviňujeme sami sebe a možná i Boha za chyby nebo události, které skončily tragicky, smutkem a bolestí. Ale stejně jako je volbou, aktem vůle, odpustit druhým, tak bychom se měli rozhodnout odpustit i sami sobě.

Bůh pro tebe zaslibuje své odpuštění. Jakmile jednou přijmeš Boží milost, musíš se rozhodnout odpustit také sám sobě. Bůh nechce, aby ses utápěl v sebelítosti nebo žalu. Bůh nechce, abys trpěl. On má cíl a plán pro tvůj život. Přijmi jeho odpuštění a přestaň trestat sebe sama.

Pokud jsi ve svém životě prošel tragickou událostí, věz, že nejsi sám. I jiní lidé si prošli podobnými událostmi. Takové události jsou důsledkem našeho porušeného světa. Není ve tvých silách změnit minulost nebo zmírnit následky toho, co se stalo. V takových situacích je důležité si prostě odpustit. Odpuštění ti dovolí žít dál a nezahořknout vůči tomu, co nemůže být změněno. Nenič budoucnost, kterou pro tebe Bůh připravil.

Jidáš, přemožen zlem a chamtivostí, souhlasil, že za peníze vyzradí Ježíše náboženským představitelům. Později si přál, aby se této zrady nikdy nedopustil, a oběsil se. Zdá se, že Jidáš nebyl schopen litovat tohoto skutku před Bohem, ani si nedokázal odpustit. Jeho

selhání ho zničilo. Dnes je jméno Jidáš používáno jako synonymum zrady.

Dalším příkladem je apoštol Petr, který se provinil opakovaným zapřením Ježíše, a i přesto se nakonec stal vedoucím první církve. V čem je rozdíl mezi Petrem a Jidášem? Zatímco Jidáš odešel zamoučen a oběsil se, Petr se hořce rozplakal hanbou nad tím, co provedl. Jeden si nemohl odpustit, a druhý našel odpuštění v Ježíši. Petr dovolil Ježíšově lásce, aby vztah s ním znovu obnovila. Zatímco Jidáš svůj život prohrál, Petr žil dál, aby mohl přinést Bohu slávu.

Co si vybereš ty? Vyzývám tě, abys odpustil sám sobě! Tvůj život má pro Boha velkou cenu a je pro něj vzácný. Dovol mu, aby činil skrze tebe své velké skutky.

Tvá zodpovědnost

Cíl 5: Popiš, jakou máš zodpovědnost vůči těm, kterým jsi ublížila.

Přiznat si chybu, hřích nebo své nedostatky je jednou z nejtěžších věcí. Často si omlouváme své chování, kterým ubližujeme druhým lidem, nebo shazujeme svou vinu na někoho jiného.

I když žádat o odpuštění je pokořující samo o sobě, často je potřeba mnohem více než to. Když někomu ublížíme, musíme nejenom požádat o odpuštění za své jednání, ale pokud je potřeba, být také ochotni napravit to, co jsme způsobili. Náhrada nebo odškodnění je nejenom správné a férové, ale i důkazem, že to myslíme upřímně. V 19. kapitole Lukáše čteme příběh o Zacheovi, výběřčím daní, který kradl peníze. Zacheus byl malého věku. Když Ježíš jednoho dne procházel Jerichem, Zacheus se snažil ze všech sil, aby ho viděl. Slyšel o Ježíši mnoho neuvěřitelných věcí – o jeho zázracích, veřejných proslovech, vyučování. Nyní měl šanci zahlédnout toho známého proroka z Nazareta. Běžel napřed a vylezl na strom, aby ho mohl lépe vidět. K jeho velkému překvapení se Ježíš zastavil právě u toho stromu, aby mu řekl, že s ním chce povečeřet. Zacheus ho s radostí přijal a řekl: „Polovinu svého jmění, Pane, dávám chudým, a jestliže jsem někoho ošidil, nahradím mu to čtyřnásobně.“ Ježíš mu řekl: „Dnes přišlo spasení do tohoto domu; vždyť je to také syn Abrahámův. Neboť Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo.“ (Lukáš 19,8–10)

Všimni si, že Ježíš nenamítal nic proti Zacheově plánu náhrady. Zacheovo rozhodnutí bylo jasným důkazem toho, že se jeho srdce uzdravuje.

Na tomto příběhu vidíme, že je-li naše srdce změněno v pokání, naším dalším krokem je napravit špatné věci, kterých jsme se v minulosti dopustili. To neznamená, že Bůh vyžaduje odškodnění předtím, než nám odpustí. Odškodnění by mělo spíše demonstrovat skutečnou proměnu srdce. Kvůli okolnostem nemusí být náhrada vždy snadná, v některých případech ani možná. Je vždy ale správné se o to alespoň pokusit, i když ten, komu jsme ublížili, nám neodpustil.

Závěr

Každý věřící by měl chtít být jako Ježíš, zaujímat jeho postoj i způsob chování, kázat jeho slovo a chválit ho. Naši hlavní touhou by měla být touha po věčnosti strávené s Kristem, s naší rodinou, přáteli a s co nejvíce dalších lidí, kteří by Krista znali. Odpuštění je nezbytně důležitou částí života křesťana. Ježíš nás učil modlit se takto: „... a odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům.“ (Matouš 6,12) Když se učíme přijímat odpuštění a odpouštět druhým, otevírají se nám dveře požehnání a zakoušíme Boha novým způsobem.

VERŠE K ZAPAMATOVÁNÍ

Žalm 86,5

Žalm 103,12

Matouš 6,9–13

Lukáš 23,34

Koloským 2,13

1. Janův 1,9

TEST

Po prostudování této lekce si pozorně přečti následující otázky a zakroužkuj správné odpovědi. Každá otázka má pouze jednu správnou odpověď.

1. Kolikrát bychom měli být ochotni odpustit?

- a) Sedmkrát
- b) Sedmdesátsedmkrát
- c) Nekonečně mnohokrát

2. Když odpustíme druhým,

- a) nemusíme nic napravovat.
- b) osvobodí nás to od viny a studu.
- c) Bůh nám z paměti vymaže všechny zlé vzpomínky.

3. Náboženští představitelé, kteří přistihli ženu při cizoložství, si mysleli, že by ta žena

- a) měla být vděčná za to, že ji nepřistihl někdo jiný.
- b) měla být ukamenována.
- c) měla by si vzít muže, se kterým byla přistižena při cizoložství.

4. Ježíš jednal s touto ženou tak, že

- a) nabídl jí odpuštění.
- b) umyl si nad ní ruce.
- c) předal ji dalším autoritám.

5. Ježíšovým záměrem, se kterým přišel na tuto zem, bylo

- a) odsoudit každého, kdo udělal něco špatného.
- b) vyhledat a zachránit, co bylo ztraceno.
- c) odskočit si na chvíli z nebe.

6. Pokud chceš, aby ti byly odpuštěny tvé hříchy, musíš

- a) jednoduše poprosit Ježíše o odpuštění.
- b) postit se a modlit se a doufat, že ti bylo odpuštěno.
- c) předpokládat, že existuje naděje na odpuštění.

7. Obraz otce marnotratného syna je obraz Boha, jenž čeká

- a) na ten pravý čas k potrestání hříšníků.
- b) aby mohl přijmout lidi a odpustit jim.
- c) na příležitost k nápravě vzpurného dítěte.

8. Když se stane nějaká tragédie, Bůh

- a) se o to nestará.
- b) řekne, že je to naše vina a že bychom měli být příště opatrnější.
- c) chce, abychom se naučili odpouštět sami sobě, pokud je to nutné.

9. Pokud uděláš chybu a ublížíš tím druhému člověku, musíš

- a) ho poprosit o odpuštění.
- b) doufat, že si ostatní myslí, že to udělal někdo jiný a ne ty.
- c) zkusit zahladit, co jsi udělal.

10. Měl bys odpustit,

- a) jenom pokud ten, kdo ti ublížil, úplně změní svůj život.
- b) jen, když z toho budeš něco mít.
- c) protože je ti odpuštěno.

SPRÁVNÉ ŘEŠENÍ

Poznámka: Pokud jsi odpověděl špatně, podívej se na odkaz v závorkách, který tě zavede zpět do dané lekce.

- 1. c (2.1)
- 2. b (2.1)
- 3. b (2.1)
- 4. a (2.1)
- 5. b (2.2)
- 6. a (2.2)
- 7. b (2.2)
- 8. c (2.4)
- 9. a (2.5)
- 10. c (2.3)

O AUTOROVI LEKCE

Bart Bagwell spolupracuje s Global University od roku 2005 v Centru pro evangelizaci a učednictví.

Bart a jeho rodina sloužili jako misionáři ve spolupráci s Global University v Egyptě v letech 1998–2004.

Předtím byl Bart pastorem ve Spojených státech. Absolvoval na North Central University v Minneapolis v Minnesotě v roce 1985.